

.....										
	Kod ucznia									
			-			-				
	Dzień		Miesiąc			Rok				
pieczętka WKK	DATA URODZENIA UCZNI									

KONKURS BIOLOGICZNY DLA UCZNIÓW GIMNAZJUM

ETAP WOJEWÓDZKI

Drogi Uczniu!

GRATULACJE!

Witaj na III etapie konkursu biologicznego. Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- Arkusz liczy 20 stron i zawiera 30 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś Komisji Konkursowej.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi.
- W przypadku testu wyboru prawidłową odpowiedź zaznacz stawiając znak **X** na literze poprzedzającej treść wybranej odpowiedzi.
- Nie używaj korektora. Jeżeli pomylisz się, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz znakiem **X** inną odpowiedź.
- Oceniane będą tylko odpowiedzi, które zostały umieszczone w miejscu do tego przeznaczonym.
- Brudnopis nie będzie oceniany.

Pracuj samodzielnie.

Czas pracy:

90 minut

Liczba punktów
możliwych do
uzyskania:

85

Powodzenia!

Zadanie 1. (0-2pkt)

Linia rozwojowa człowieka i innych ssaków naczelnych przez wiele milionów lat była wspólna, dlatego człowiek oraz inne ssaki naczelne mają wiele podobnych cech i zachowań. Jednak człowiek w procesie ewolucji i adaptacji do środowiska wykształcił cechy typowe tylko dla niego i nie występują u innych zwierząt.

Oceń, które z poniżej wypisanych cech są wspólne, a które z cech różnią człowieka i inne ssaki naczelne, wpisując oznaczenia literowe do właściwej kolumny tabeli.

- a) rozróżnianie barw,
- b) obuoczne widzenie,
- c) obecność bródki na żuchwie,
- d) krótka i szeroka miednica
- e) silnie wykształcone mięśnie mimiczne twarzy, które pozwalają na wyrażanie emocji
- f) zanik przeciwstawności palucha,
- g) palce zaopatrzone w paznokcie,
- h) słabo rozwinięte kły

Cechy wspólne	Cechy różniące

Zadanie 2. (0-1 pkt)

Obecnie człowiek współczesny (*Homo sapiens*) jest jedynym gatunkiem człowieka na Ziemi. Kiedy pojawił się *Homo sapiens* i na jakim kontynencie?

Wskaż poprawne dokończenie zdania, wybierając spośród podanych.

Na podstawie dotychczasowych badań antropologicznych ustalono, że człowiek współczesny pojawił się około:

- A. 200 tysięcy lat temu w Afryce
- B. 20 tysięcy lat temu w Azji
- C. 20 tysięcy lat temu w Afryce
- D. 200 tysięcy lat temu w Azji

Zadanie 3. (0-5 pkt)

W stosunku do wszystkich organizmów układ nerwowy człowieka jest najlepiej rozwinięty i to nam – ludziom zapewniło tak wysokie miejsce wśród wszystkich istot żywych. Narządem różniącym człowieka od zwierząt jest mózg o największym ciężarze i ogromnej powierzchni. Narząd ten jest częścią mózgowia, w którym znajdują się ośrodki nerwowe, kierujące określonymi funkcjami.

A. Wpisz do tabeli nazwy części mózgowia, w których znajdują się ośrodki wymienionych czynności. Jeżeli w prawej części tabeli wpiszesz „mózg”, obok podaj jego płat, w którym znajduje się odpowiedni ośrodek nerwowy.

Czynność	Miejsce występowania ośrodka nerwowego (nazwa części mózgowia)
Koordinacja ruchów i utrzymanie napięcia mięśniowego.	
Odbieranie wrażeń dotyku, ciepła, zimna.	
Regulacja pracy serca i wentylacji płuc.	
Analiza doznań słuchowych.	
Kierowanie odruchami obronnymi takimi jak: kaszel, kichanie, odruch wymiotny.	

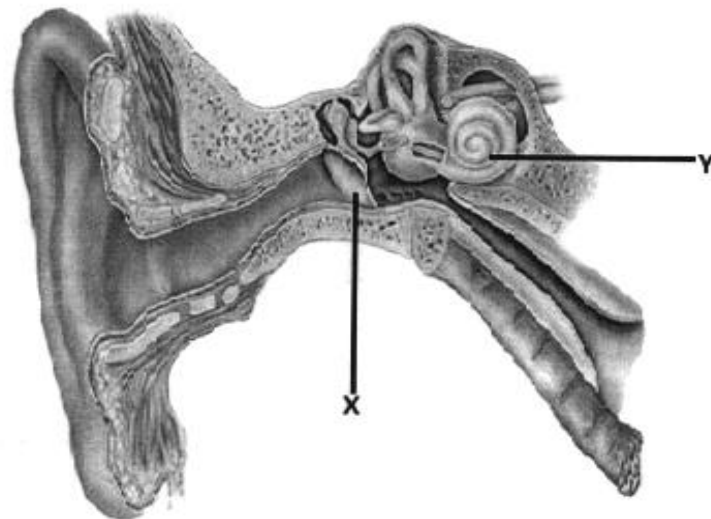
W której części ośrodkowego układu nerwowego mieści się ośrodek wydalania moczu i defekacji?

_____

Zadanie 4. (0-3 pkt)

Od urodzenia człowiek pozostaje w kontakcie ze środowiskiem dzięki układowi nerwowemu i wyspecjalizowanym narządom uczestniczącym w odbiorze bodźców - narządom zmysłów. Słuch dostarcza nam około 20% informacji ze świata zewnętrznego.

Schemat przedstawia budowę narządu słuchu i równowagi – ucha. Podaj nazwę elementów X i Y oraz określ ich rolę w procesie odbierania fal dźwiękowych.

X _____

Y _____

Rola elementu X

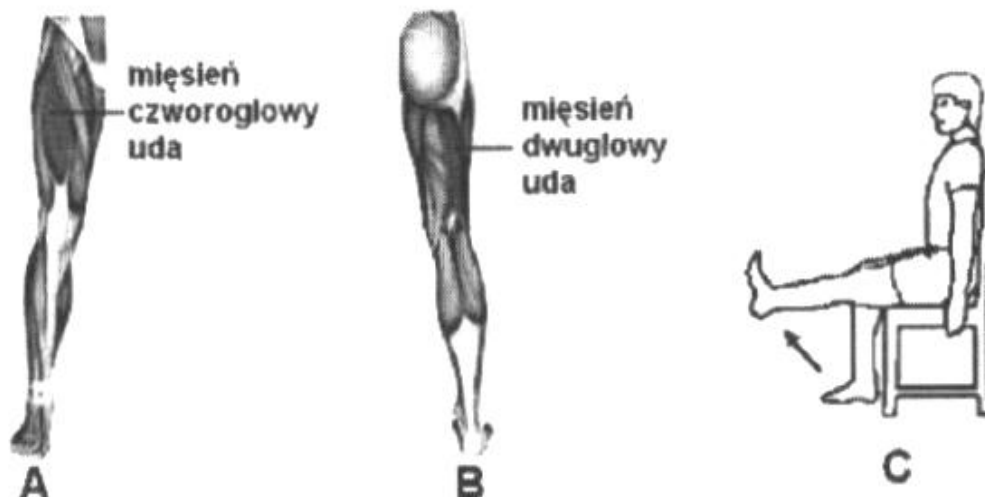
Rola elementu Y

Zadanie 5. (0-2 pkt)

Za ruchy kończyny dolnej w stawie kolanowym odpowiedzialne są mięśnie antagonistyczne, których lokalizację przedstawiono na rysunku A (widok kończyny od przodu) i B (widok kończyny od tyłu).

A. Określ, który z mięśni przedstawionych na rysunkach A i B kurcząc się powoduje ruch kończyny dolnej przedstawiony na rysunku C.

B. Zaznacz poprawne dokończenie poniższego zdania. Mięsień, którego skurcz wywołuje ruch kończyny przedstawiony na rysunku C, pełni funkcję:

- a) przywodziciela,
- b) odwodziciela,
- c) zginacza,
- d) prostownika.

Zadanie 6. (0-2 pkt)

Naturalna mikroflora przewodu pokarmowego ma istotne znaczenie dla stanu zdrowia człowieka. Najmniej drobnoustrojów znajduje się w żołądku, a najwięcej w jelicie grubym. Drobnoustroje dostające się do organizmu w większości nie pokonają bariery, jaką jest żołądek. Te bakterie, które ją pokonają, mogą osiedlić się w jelitach. Podstawową mikroflorę jelitową tworzą bakterie kwasu mlekowego.

A. Wyjaśnij, dlaczego żołądek jest barierą dla większości drobnoustrojów.

B. Podaj przykład korzyści, jaką czerpie organizm człowieka z obecności mikroflory jelitowej.

Zadanie 7. (0-2 pkt)

Śledziona jest narządem położonym w jamie brzusznej. Czynnościowo jest związana z układem krążenia.

Wymień funkcję śledziona uwzględniając jej czynnościowy związek z:

- a) układem krwionośnym,
- b) układem limfatycznym.

a) _____

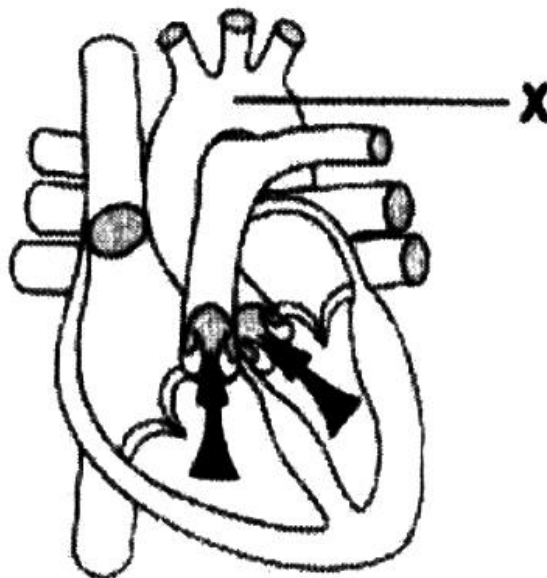
_____

b) _____

_____

Zadanie 8. (0-3 pkt)

Na rysunku przedstawiono przekrój podłużny serca człowieka w jednej z faz jego pracy. Na podstawie rysunku wykonaj poniższe polecenia.

A. Określ, które elementy przedstawionego serca są w skurczu (wpisz S), a które w rozkurczu (wpisz R).

przedsionki serca _____ komory serca _____

B. Określ, które zastawki są w sercu otwarte (wpisz O), a które zamknięte (wpisz Z).

zastawki przedsionkowo – komorowe _____

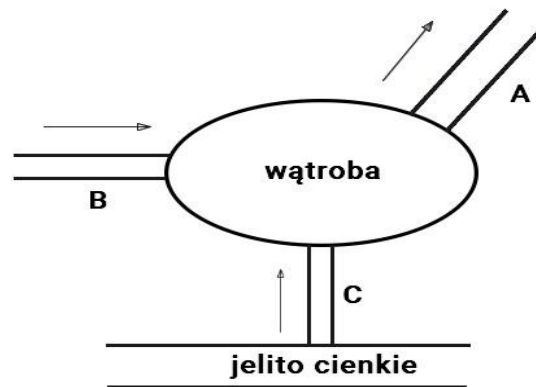
zastawki półksiężycowate _____

C. Zaznacz nazwę naczynia krwionośnego oznaczonego na rysunku literą X.

- a) aorta
- b) tętnica płucna
- c) żyła płucna
- d) żyła główna

Zadanie 9. (0-3 pkt)

Zapoznaj się ze schematem przedstawiającym trzy główne naczynia krwionośne wątroby. Strzałki oznaczają kierunek przepływu krwi.

A. Wymienionym nazwom naczyń krwionośnych przyporządkuj litery, za pomocą których oznaczono te naczynia na schemacie.

tętnica wątrobowa _____

żyła wrotna _____

żyła wątrobowa _____

B. Podaj, jaką literą oznaczono naczynie, w którym stężenie tlenu we krwi jest wyższe niż w pozostałych naczyniach.

_____

Zadanie 10. (0- 5 pkt)

Dorosły plemnik człowieka jest wysoce zróżnicowaną i jedną z najmniejszych komórek rozrodczych występujących u ssaków.

A. Oceń prawdziwość poniższych zdań dotyczących tych komórek, wpisując w wyznaczonym miejscu literę P, jeżeli zdanie jest prawdziwe bądź literę F, gdy jest fałszywe.

1. Wyróżniamy plemniki X i plemniki Y w zależności od zawartych w nich chromosomów płciowych. _____
2. Dojrzały plemnik składa się z główki, wstawki, szyjki i wtki. _____
3. Akrosom zawiera enzymy pozwalające wnikać do komórki jajowej. _____
4. Jądro komórkowe z materiałem genetycznym znajduje się we wstawce. _____
5. Dojrzewanie plemników odbywa się w nasieniowodach. _____

B. Jaka ilość autosomów zawiera plemnik?

_____

C. Podaj nazwę dwóch narządów męskiego układu rozrodczego, produkujących wydzieliny, które razem z plemnikami tworzą nasienie.

a) _____

b) _____

Zadanie 11. (0-1 pkt)

Nadciśnienie tętnicze jest przewlekłą chorobą, w której ciśnienie krwi w spoczynku przekracza wartości graniczne uznane za prawidłowe. W leczeniu i profilaktyce choroby nadciśnieniowej zaleca się m.in. utrzymanie właściwej masy ciała czy przestrzeganie odpowiedniej diety.

Spośród wymienionych zaleceń żywieniowych wybierz dwa, które mogą zmniejszyć ryzyko rozwoju nadciśnienia tętniczego.

Zaleca się ograniczyć:

- A. ilość spożywanej soli kuchennej.
- B. spożycie pokarmów mlecznych bogatych w wapń.
- C. spożycie produktów bogatych w tłuszcze nasycone, głównie wędlin.
- D. spożycie produktów bogatych w witaminę C.
- E. spożycie produktów bogatych w błonnik.

Zadanie 12. (0- 4 pkt)

Zapoznaj się z treścią zadania, a następnie wykonaj polecenie.

Brązowooki mężczyzna, chorujący na hemofilię, którego ojciec miał również oczy brązowe i jest zdrowy, a matka oczy niebieskie i też nie wykazuje objawów choroby, poślubił kobietę o oczach brązowych. Ich córka to niebieskooka dziewczynka chorująca na hemofilię.

Polecenie. W wyznaczonych miejscach wpisz wszystkie możliwe genotypy pięciu wymienionych osób.

A – allel warunkujący oczy ciemne   a – allel warunkujący oczy niebieskie

_____ x _____

matka

ojciec

_____ x _____

syn

żona syna

_____

córka

Zadanie 13. (0-1 pkt)

Zapoznaj się z poniższymi informacjami a następnie wybierz jedną poprawną odpowiedź, będącą dokończeniem ostatniego zdania.

Rodzice o falujących włosach mają dwójkę dzieci, jedno o włosach prostych, a drugie o falujących. **Zakładając, że kształt włosów zależy od jednego genu, na podstawie przedstawionych danych można ustalić, że:**

- A. włosy falujące są cechą recesywną,
- B. włosy falujące są cechą dominującą,
- C. allele warunkujące włosy proste i falujące są równocenne – występuje kodominacja,
- D. nie można ustalić, która cecha jest recesywna, a która dominująca.

Zadanie 14. (0-1 pkt)

Małżeństwu młodych, zdrowych ludzi urodziła się córka. Prawdopodobieństwo, że kolejnym ich dzieckiem będzie syn wynosi:

- A. 1
- B. $\frac{1}{2}$
- C. $\frac{1}{3}$
- D. $\frac{1}{4}$

Zadanie 15. (0- 3 pkt)

Oceń zdania dotyczące budowy i funkcjonowania układu oddechowego człowieka, wpisując obok każdego z nich literę P – zdanie prawdziwe lub F – zdanie fałszywe.

1. W czasie wdechu następuje skurcz mięśni międzyżebrowych, które unoszą żebra i równoczesny skurcz przepony, która unosi się do góry, co powoduje zasysanie powietrza. _____
2. Węzadła głosowe mogą napinać się lub rozluźniać, dzięki czemu szpara głosowa zwęża się podczas mówienia, a rozszerza podczas oddychania, powietrze płynące z płuc wprawia węzadła głosowe w drgania co powoduje powstawanie dźwięku. _____
3. Tchawica ma kształt rury zbudowanej z chrząstek w kształcie podkowy, połączonych węzadłami, taka budowa zapobiega zapadaniu się tchawicy i nadaje jej elastyczność. _____
4. Ściany pęcherzyków płucnych zbudowane są z nabłonka jednowarstwowego płaskiego, co ułatwia wymianę gazową między krwią a wnętrzem pęcherzyka płucnego. _____

Zadanie 16. (0-4 pkt.)

Fotosynteza i oddychanie to podstawowe i na największą skalę zachodzące procesy biochemiczne na Ziemi.

Porównaj proces fotosyntezy i oddychania u roślin, uzupełniając poniższą tabelę.

Proces	FOTOSYNTENZA	ODDYCHANIE
Pora zachodzenia procesu		
Miejsce w komórce, gdzie zachodzi proces		
Substraty procesu		
Produkty procesu		
Proces anaboliczny/ kataboliczny		

Przy substratach i produktach procesów należy oprócz związków chemicznych uwzględnić energię.

Substraty i produkty procesów zapisz za pomocą wzorów chemicznych.

Zadanie 17. (0-1 pkt)

W tabeli przedstawiono wyniki doświadczenia, w którym przy wysokim stężeniu CO₂ badano wpływ natężenia światła w dwóch różnych temperaturach.

Natężenie światła (jednostki umowne)	Intensywność fotosyntezy (mm ³ CO ₂ /cm ³ h)	
	20 ^o C	30 ^o C
0	0	0
2	115	135
4	160	230
6	220	270

Na podstawie informacji przedstawionych w tabeli, sformułuj wniosek dotyczący wpływu światła na intensywność fotosyntezy, przy wysokim stężeniu CO₂ w zależności od temperatury.

Zadanie 18.(0-5 pkt)

Ssaki uzyskały znaczny stopień niezależności od środowiska poprzez stałą temperaturę ciała. Co przyczynia się do utrzymywania stałocieplności?

A. Wypisz pięć cech budowy ssaków, dzięki którym zwierzęta te mają stałą temperaturę ciała.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

B. Wybierz jedną z wypisanych przez Ciebie cech, a następnie uzasadnij, dlaczego ta cecha wpływa na stałocieplność ssaków.

Zadanie 19. (0-6 pkt)

Ptaki są również stałocieplnymi kręgowcami, z których większość ma zdolność do aktywnego lotu.

- A. Mięśnie poruszające skrzydłami są przyczepione do grzebienia na mostku. Nie wszystkie jednak ptaki posiadają ten element szkieletu.

Spośród niżej wypisanych nazw ptaków podkreśl dwa, które zaliczane są do ptaków bezgrzebieniowych.

pingwin, bażant, struś, pelikan, kazuar, czapla, indyk

- B. Ptaki zarówno w budowie morfologicznej jak i anatomicznej mają jeszcze wiele innych cech umożliwiających lot.

Podaj sześć cech, dzięki którym ptaki przystosowane są do lotu: trzy w budowie szkieletu (poza grzebieniem na mostku) i po jednej w budowie układu oddechowego, wydalniczego i nerwowego.

szkielet 1. _____

2. _____

3. _____

układ oddechowy 1. _____

układ wydalniczy 1. _____

układ nerwowy 1. _____

Zadanie 20. (0-4 pkt)

Barwa tłuszczu u królików warunkowana jest genetycznie, ale zależy też od pokarmu, którym są karmione. Biała jest cecha dominującą (A). U królików posiadających co najmniej jeden allel dominujący, wytwarzany jest enzym rozkładający żółty barwnik – ksantofil. Przy braku tego enzymu ujawnia się cecha recesywna, warunkowana przez allel (a) czyli żółta barwa sierści.

Odpowiedz na pytania:

- 1. Jaką barwę tłuszczu będą posiadały króliki będące homozygotami recesywnymi, karmione pokarmem bez ksantofilu? Odpowiedź uzasadnij.**

- 2. Jaką barwę tłuszczu będą posiadały króliki będące homozygotami recesywnymi, karmione pokarmem z ksantofilem? Odpowiedź uzasadnij.**

Zadanie 21. (0-2 pkt.)

Techniki inżynierii genetycznej pozwalają klonować organizmy czyli otrzymywać osobniki, które zawierają identyczną informację genetyczną.

Uporządkuj etapy (A -F) klonowania organizmu.

- Wprowadzenie zmodyfikowanej komórki jajowej do macicy.
- Pobranie komórki jajowej.
- Pozaustrojowy rozwój komórki jajowej.
- Wprowadzenie jądra komórkowego dawcy do komórki jajowej.
- Usunięcie jądra komórki jajowej.
- Urodzenie się sklonowanego zwierzęcia.

Zadanie 22. (0-3 pkt)

Poniższe zdania przedstawiają definicje znanych Ci z pewnością terminów związanych z ewolucjonizmem. **Zapoznaj się z nimi dokładnie, a następnie w pustych miejscach wpisz właściwe pojęcia.**

_____ to proces prowadzący do wyselekcjonowania genotypów, których nosiciele są najlepiej przystosowani do przeżycia w naturalnym środowisku.

Konkurencję między organizmami o przestrzeń, pożywienie czy partnerów do rozmnażania się Darwin nazwał _____.

_____ to zróżnicowanie osobników zaliczanych do tego samego gatunku, wynikające zarówno z wpływu środowiska, jak i ze zmian w DNA osobników.

_____ to proces wykorzystywany przez człowieka od tysięcy lat w celu wyhodowania odmian roślin i zwierząt o cechach przydatnych do celów gospodarczych.

_____ to nieustanne, stopniowe przemiany, biegnące w określonym kierunku, polegające na przekształceniach organizmów z jednych form w inne, lepiej przystosowane do środowiska.

Zadanie 23. (0-2 pkt)

Dowody potwierdzające ewolucję dzielimy na bezpośrednie i pośrednie.

Podane niżej dowody zaklasyfikuj do odpowiedniej kategorii. Użyj oznaczeń literowych.

- a) kości i zęby dinozaurów
- b) obecność koprolitów, czyli skamieniałych odchodów zwierzęcych
- c) zęby mądrości i wyrostek robaczkowy u człowieka
- d) podobny skład chemiczny wody oceanicznej i płynów ustrojowych zwierząt
- e) uniwersalny kod genetyczny
- f) owady i nasiona zakonserwowane w bursztynie
- g) obecność trylobitów – skamieniałości przewodnich

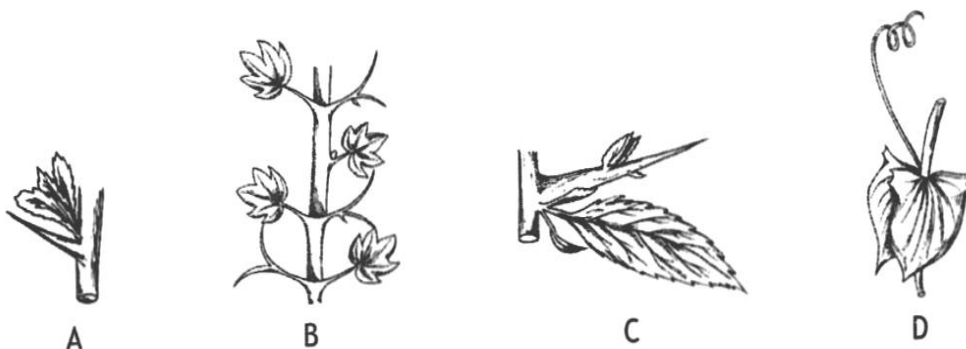
Dowody bezpośrednie _____

Dowody pośrednie _____

Zadanie 24. (0-5 pkt)

Pędy podobnie jak liście, mogą być wykształcone w nietypowy sposób i pełnić nietypowe funkcje. Właściwości te umożliwiają roślinom przystosować się do różnych warunków życia.

Zapoznaj się z poniższymi rysunkami, a następnie wykonaj polecenie I i II.

Polecenie I

Podaj, które z tych zmodyfikowanych organów występują u:

kaktusa (1), śliwy tarniny (2), winorośli (3) i grochu (4)

Posłuż się oznaczeniami literowymi.

1. _____

3. _____

2. _____

4. _____

Polecenie II

Spośród przedstawionych na rysunkach organów, wskaż parę struktur homologicznych. Uzasadnij swój wybór.

Struktury homologiczne: _____

Uzasadnienie: _____

Zadanie 25. (0-1 pkt)

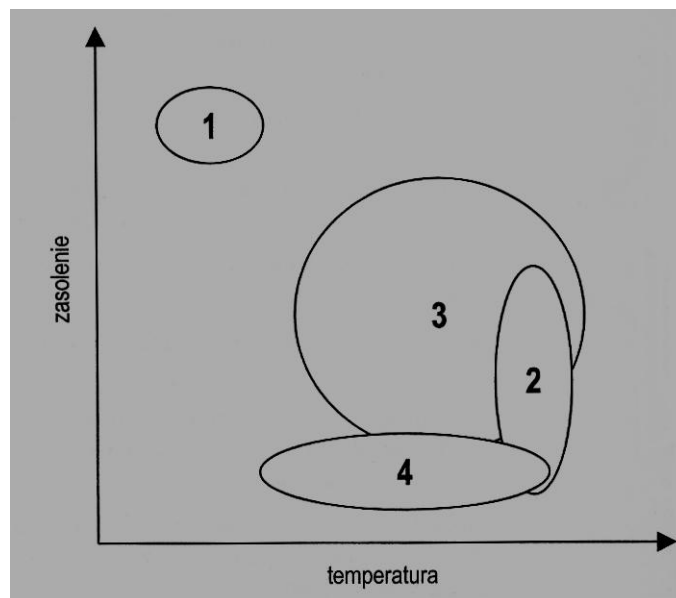
Podaj prawidłową relację gatunek – populacja.

- A. Każdy gatunek ma tylko jedną reprezentującą go populację.
- B. Osobniki jednej populacji to wiele różnych gatunków.
- C. Do jednego gatunku zaliczamy zawsze osobniki należące do jednej populacji występującej na ściśle określonym terenie.
- D. Do jednego gatunku można zaliczyć osobniki należące do wielu populacji.

Zadanie 26. (0-3 pkt)

Poniższy schemat przedstawia zakresy tolerancji na zasolenie i temperaturę środowiska czterech różnych gatunków organizmów wodnych.

Przeanalizuj schemat i wykonaj polecenia:

1. Podaj dwa numery oznaczające gatunki eurybiontów ze względu na zasolenie.

---

2. Podaj dwa numery oznaczające gatunki stenobiontów ze względu na temperaturę.

---

3. Ustal, podając uzasadnienie, który z czterech gatunków jest najbardziej wyspecjalizowany.

Zadanie 27. (0-3 pkt)

Przeczytaj poniższy tekst, a następnie wykonaj polecenie.

Na stepach południowo – wschodniej Mongolii obok traw występują również niskie cierniste krzewy – karagany i gatunki roślin zielnych o silnym zapachu lub ostrym smaku, np. piołun czy czosnek. Deszcze padają tu przez kilka dni w roku, a sezon wegetacyjny trwa zaledwie cztery miesiące. Na tych stepach żyją liczne owady, np. szarańcza oraz łasice, lisy, gryzonie (kopiące systemy nor i korytarze), ptaki ziarnojady, np. wróble ziemne, zajmujące opuszczone przez gryzonie nory oraz ptaki drapieżne.

Określ, jaki rodzaj zależności występuje między gryzoniami, a:

trawami - _____

_____

lisami - _____

_____

wróblami ziemnymi - _____

_____

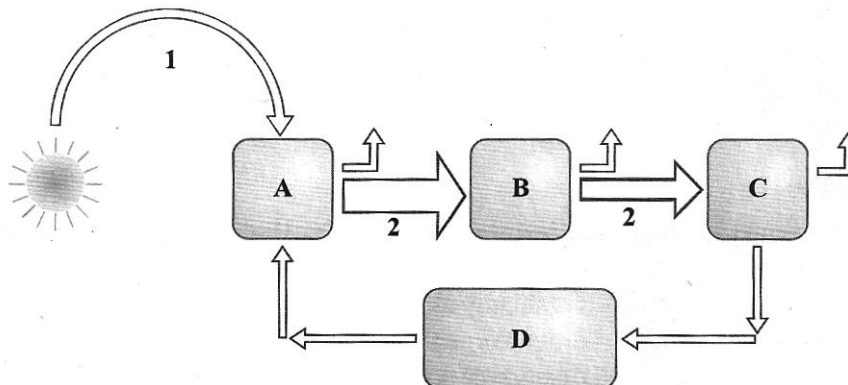
W każdym przypadku przedstaw rolę gryzoni w tych zależnościach.

Nie wystarczy podać, że są to stosunki antagonistyczne czy nieantagonistyczne!

Zadanie 28. (0-2 pkt)

Schemat przedstawia krążenie materii i przepływ energii w ekosystemie.

Podaj nazwy grup organizmów oznaczonych literami A, B, C i D oraz określ rodzaje energii oznaczone cyframi 1 i 2.

A - _____

1 - _____

B- _____

2. _____

C - _____

D - _____

Zadanie 29. (0-1 pkt)

Porosty są organizmami wskaźnikowymi czyli bioindykatorami. **Spośród odpowiedzi A – D, wybierz jedną, poprawnie kończącą poniższe zdanie.**

Obecność porostów listkowatych np. granicznika płucnego na pniach i gałęziach drzew świadczy o:

- A. osłabieniu kondycji zdrowotnej drzew i obumieraniu warstwy korowej.
- B. niewielkim skażeniu powietrza atmosferycznego związkami siarki.
- C. obecności w powietrzu związków azotu niezbędnych do odżywiania porostów.
- D. Dobrej kondycji zdrowotnej drzew wchodzących w mikoryzę z porostami.

Zadanie 30. (0-5 pkt)

Sozologia to nauka o ochronie przyrody i jej zasobów oraz o zapewnieniu trwałości ich użytkowania. Zajmuje się przyczynami i następstwami przemian powstałych w wyniku działalności ludzkiej oraz poszukuje sposobów zapobiegania lub łagodzenia niekorzystnych zmian. Geneza idei ochrony przyrody wiąże się z historyczną przeszłością człowieka.

Sprawdź swoją wiedzę na temat historii ochrony przyrody odpowiadając na poniższe pytania.

1. **Za czasów którego króla Polski wprowadzono akt prawny chroniący bobry?**

_____

2. **Jak nazywa się i w jakim kraju został utworzony pierwszy na świecie park narodowy?**

_____

3. **Który z polskich parków narodowych powstał jako ostatni (w 2001 roku) ?**

_____

4. Wstępując w 2004 roku do Unii Europejskiej, Polska zaczęła wyznaczać obszary specjalnej ochrony ptaków oraz obszary objęte szczególną ochroną siedlisk, stanowią one dziś 21% terytorium Polski. **Jaką nazwę noszą te obszary?**
-

5. W 1997 roku w Kioto (Japonia) został przyjęty protokół, który jest pierwszym dokumentem uzupełniającym Ramową Konwencję Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu, ratyfikowany przez 141 krajów. **Co jest głównym założeniem Protokołu z Kioto?**
-

BRUDNOPIS